

KARVIŲ MASTITAS. TYRIMAI LIETUVOJE

Irena Klimienė¹, Raimundas Mockeliūnas², Česlova Butrimaitė-Ambrozevičienė³, Regina Sakalauskienė¹

¹LVA Veterinarijos institutas, Instituto g. 2, LT-56115, Kaišiadorys; tel. (8-346) 60 692;
el. paštas: klimienei@yahoo.com

²Lietuvos veterinarijos akademija, Tilžės g. 18, LT-47181, Kaunas; tel. (8-37) 36 18 05

³Nacionalinė veterinarijos laboratorija, J. Kairiūkščio g. 10, LT-08409 Vilnius; el. paštas: cambrozeviciene@nvl.lt

Santrauka. Karvių mastito tyrimų situacija Lietuvoje 1996–2003 m. analizuota pagal Lietuvos valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos (VMVT) metines ataskaitas, Nacionalinės veterinarijos laboratorijos (NVL) ir šalies apskričių valstybinių maisto ir veterinarijos tarnybų laboratorijų ataskaitas, kontroliuojamų karvių bandų produktyvumo apyskaitas bei Lietuvos žemės ūkio konsultavimo tarnybos sudarytus galvijų produktyvumo duomenis. Karvių, sergančių mastitu, pienas laboratoriniams tyrimams buvo renkamas iš visų Lietuvos rajonų skirtingo dydžio karvių bandų įvairiu metų laiku. Mastito bakteriologinis tyrimas atliktas NVL ir dešimtyje šalies apskričių valstybinių maisto ir veterinarijos tarnybų laboratorijose.

VMVT kasmetinėse ataskaitose nurodoma, kad mastitu suserga 21,06% visų sirgusių karvių. Pagal kontroliuojamų karvių bandų produktyvumo apyskaitas dėl tešmens susirgimų kasmet išbrokuojama vidutiniškai 10,05% kontroliuojamų karvių ir 5,01% dėl mažo produktyvumo, t. y. karvės, kurių produkcija sumažėja persirgus mastitu. NVL ir apskričių VMVT laboratorijose per analizuojamą laikotarpį ištirta 58 819 karvių, sirgusių mastitu. Daugiausia karvių tirta 1996 (10 062), 1998 (10 215) ir 1999 (13 369) metais. Daugiausia tyrimų (81,3% visų bandinių) atlikta Kauno, Marijampolės, Panevėžio, Šiaulių, Utenos apskrityse. Teigiamai koreliavo bakteriologiškai ištirtų mastitu sergančių karvių skaičius su karvių skaičiumi apskrityse ($r=0,8807-0,8766$). Mastito priežastis 59,74% atvejų – *S. aureus*, 15,1% – *S. agalactiae*, 0,62% – *P. aeruginosa* ir 0,97% – *Corynebacterium* spp. Daugiausia (4 093) iš mastitinio pieno išskirta ir identifikuota *S. aureus* 1999 m. – 73,49% visų sukėlėjų, tačiau patikimo statistinio skirtumo nėra ($p>0,05$). 90,48% visų bandinių buvo slaptojo ir 9,52% klinikinio mastito. Daugiausia tirta mastitu sergančių jaunu (2–4 m.) arba vidutinio amžiaus (5–7 m.) karvių. Tarp jų patikimo skirtumo nebuvo ($p>0,05$). Statistiškai patikimai ($p<0,05$) mažiau bandinių buvo vyresnių nei 8 metų amžiaus karvių – 16,4% sirgusių slaptuoju ir 18,18% klinikiniu mastitu. Tvirtiniu laikotarpiu ištirta 61,7% visų mastito bandinių, bet gruodžio–vasario mėnesį tik 17,6%, nes tuo metu karvės užtrūkę.

Raktažodžiai: karvių mastitas, mastito sukėlėjai, bakteriologiniai tyrimai.